

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

Η δύστυχη πατρίδα μας έζησε το περασμένο καλοκαίρι τη χειρότερη δίνη των τελευταίων εκατονταετιών. Πληθώρα πυρκαγιών αποτέφρωσαν περισσότερα από δύο εκατομμύρια στρέμματα δασικών και καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Εβδομήντα άνθρωποι βρήκαν τραγικό θάνατο μέσα στις θεόρατες φλόγες που κατέτρωγαν τα πάντα στο πρωτοφανές γρήγορο πέρασμά τους. Δέκα χιλιάδες σπίτια καταστράφηκαν ολοσχερώς και ισάριθμες οικογένειες βρέθηκαν κυριολεκτικά στο δρόμο μένοντας μόνο με τα ρούχα που φορούσαν. Άλλα είκοσι χιλιάδες κτίσματα, οικίες, αποθήκες σταύλοι, εργοστάσια, βιοτεχνίες, είτε καταστράφηκαν ολοσχερώς είτε έπαθαν μεγάλες ζημιές. Περισσότερα από επτά χιλιάδες ζώα κήκαν ζωντανά. Χιλιάδες γεωργικά μηχανήματα, αυτοκίνητα, τρακτέρ, εγκαταστάσεις αδρεύσεων κλπ καταστράφηκαν. Περισσότερα από ένα εκατομμύριο ελαιόδενδρα και άλλα καρποφόρα δένδρα κήκαν. Απέραντες εκτάσεις μεταβλήθηκαν σε καρβουνιασμένο τοπίο. Μεταξύ των άλλων κήκε ο εθνικός δρυμός στην Πάρνηθα, ο μοναδικός πνεύμονας του πολύπαθου αττικού λεκανοπεδίου. Το οικονομικό κόστος ανέρχεται σε πολλά εκατομμύρια ευρώ. Αν προστεθεί μάλιστα και το κόστος καταστολής των πυρκαγιών, τότε μιλάμε για αστρονομικά ποσά, που καλείται ο Έλληνας φορολογούμενος να βάλει το χέρι βαθιά στη συνήθως αδειανή τσέπη του!

Εδώ δεν έχουμε σκοπό να αποτιμήσουμε τις υλικές καταστροφικές συνέπειες αυτής της πρωτοφανούς τραγωδίας, αλλά θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε κάτι πιο σπουδαίο: τις πνευματικές και ηθικές παραμέτρους αυτής της δίνης.

Τα τελευταία χρόνια όλος ο κόσμος βρίσκεται σε συνεχή ανησυχία, διότι είναι ορατές στον καθένα οι δραματικές συνέπειες από τις τρομακτικές κλιματολογικές αλλαγές του πλανήτη, που μας φιλοξενεί και που μας δόθηκε από το Θεό ως ύψιστη δωρεά «**εργάζεσθαι και φυλάσσειν**» (Γεν.2,15). Εξαιτίας της αλόγιστης χρήσης γαιανθράκων για την παραγωγή όσο το δυνατόν περισσότερης ενέργειας δημιουργήθηκε το λεγόμενο εφιαλτικό φαινόμενο του θερμοκηπίου, το οποίο αυξάνει με γεωμετρική

πρόοδο τη μέση θερμοκρασία της γης. Αποτέλεσμα αυτού η απουσία βροχών, σαν και αυτή που έπληξε τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο τον περασμένο χειμώνα και η βίωση του αλλόκοτου καλοκαιριού που ζήσαμε. Οι ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με τις άπληστες και κακουργηματικές ανθρώπινες δραστηριότητες προκάλεσαν την ανείπωτη και πρωτοφανή τραγωδία που βιώσαμε.

Σύμφωνα με τη χριστιανική μας πίστη ο όμορφος κόσμος μας δόθηκε από το Θεό Δημιουργό να ζούμε μέσα σ' αυτόν με αρμονία και σεβασμό, ως δημιούργημα και κτήμα δικό Του. Μάλιστα στην Αγία Γραφή το περιβάλλον ονομάζεται **«παράδεισος της τρυφής»** (Γεν. 3,23), προκειμένου να τονιστεί η τελειότητά του. Τοποθετηθήκαμε εκεί ως διαχειριστές και συνδημιουργοί Του και όχι ως κυρίαρχοι και καταχραστές της θείας δημιουργίας. Όμως η μοιραία πτώση του ανθρώπου έσχε ολέθρια αποτελέσματα και στη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Η είσοδος του κακού στον κόσμο συμπαρέσυρε στην πτώση και την άψυχη κτίση. Ο απόστολος Παύλος είναι σαφής: **«Η γάρ αποκαταδοκία της κτίσεως την αποκαλυψιν των υιών του Θεού απεκδέχεται. Τη γαρ ματαιότητι η κτίσις υπετάγη, ουχ εκούσα, αλλά δια τον υποτάξαντα, επ' ελπίδι ότι και αυτή η κτίσις ελευθερωθήσεται από της δουλείας της φθοράς εις την ελευθερίαν της δόξης των τέκνων του Θεού. Οίδαμεν γαρ ότι πάσα η κτίσις συστενάζει και συνωδίνει άχρι του νυν»** (Ρωμ.8,19-22). Ο Ίδιος ο παντογνώστης Θεός είχε επισημάνει στον άρτι εκπεσόντα Αδάμ ότι **«ακάνθας και τριβόλους ανατελεί σοι»** (Γεν.3,18), θέλοντας να του επισημάνει την εχθρότητα αυτού και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η ιστορία, η Φυσική, η Γεωλογία και οι άλλες συναφείς επιστήμες βεβαιώνουν περίτρανα τη γραφική μαρτυρία. Οι πάντες συμφωνούν πως η καταστροφή του περιβάλλοντος αρχίζει αφότου άρχισαν οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Ξεκομμένος ο μεταπτωτικός άνθρωπος από το Θεό και ξεστρατισμένος από τον αρχικό του σκοπό ενέταξε στην καταστροφική του μανία και την καταστροφή του φυσικού κόσμου, που τον φιλοξενούσε, τον έτρεφε και τον έθελγε. Έμοιασε σαν τον παράφρονα άνθρωπο του αισώπειου μύθου, οποίος πριόνιζε το κλαδί του δένδρου, πάνω στο οποίο καθόταν και ήταν ασφαλής, ή

σαν τον σχιζοφρενή, ο οποίος βάζει φωτιά στο σπίτι του, χωρίς να γνωρίζει το κακό που κάνει στον εαυτό του!

Το αξιοπερίεργο είναι πως όσο προχωράει ο άνθρωπος στο ιστορικό του γίνεσθαι τόσο πιο επιθετικός και καταστροφικός γίνεται. Αναφέρουμε για παράδειγμα την ανείπωτη οικολογική καταστροφή που έγινε στην Αττική, τη μαύρη εποχή του πελοποννησιακού πολέμου τον 5^ο π.Χ. αιώνα, όταν οι εισβολείς Σπαρτιάτες έκαψαν και έκαναν κάρβουνο ολόκληρο το νομό. Τα γυμνά όρη της αττικής γης από τότε παραμένουν ως τα σήμερα χωρίς δένδρα!

Το μεγάλο κακό για το περιβάλλον άρχισε στα χρόνια της λεγόμενης «Βιομηχανικής Επανάστασης», μετά τον 18^ο αιώνα, όταν ανακαλύφθηκαν οι αδηφάγες μηχανές, οι οποίες χρειαζόντουσαν τεράστιες ποσότητες καυσίμων για να λειτουργούν στο έπακρο, να παράγουν όσο το δυνατόν περισσότερα προϊόντα και να προσφέρουν υπερκέρδη στους άπληστους ιδιοκτήτες τους. Η νοοτροπία και η καταστροφική αυτή δραστηριότητα συνεχίζεται ως τα σήμερα και μάλιστα με πιο έντονους ρυθμούς. Ορυκτά κοιτάσματα, τα οποία βρισκόταν στα έγκατα της γης εδώ και εκατομμύρια χρόνια, ορύχτηκαν και καταναλώθηκαν μέσα σε διακόσια χρόνια, μολύνοντας ανεπανόρθωτα την ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα.

Στα χρόνια του λεγομένου «διαφωτισμού» (βλέπε πνευματικού σκοταδισμού), διατυπώθηκε η θεωρία πως ο τεχνολογικός «πολιτισμός» θα έλυne τα προαιώνια προβλήματα της ανθρωπότητας. Οι εγωπαθείς εκπρόσωποι αυτής της «λογικής» διαλαλούσαν με κομπασμό πως ό,τι δεν μπόρεσε να κάνει ο Θεός, θα το πετύχει η ανθρώπινη τεχνολογία. Φυσικά συνέβη το αντίθετο. Παρ' όλα αυτά αυτή η νοοτροπία κυριαρχεί δυστυχώς και σήμερα στους νέες των ισχυρών της γης, οι οποίοι κωφεύουν μπροστά στις φωνές απελπισίας των λαών. Γι' αυτούς η «οικονομική ανάπτυξη» έχει πολλή μεγαλύτερη σημασία από το γεγονός της καταστροφής του πλανήτη. Μόνο που μαζί με τους πολλούς θα χαθούν και εκείνοι, μαζί με τα ανόητα πλούτη τους. Ολοφάνερος παραλογισμός!

Προτείνονται διάφορες λύσεις του οικολογικού προβλήματος με αμφίβολα αποτελέσματα, διότι ο σύγχρονος «πολιτισμός» μας είναι απόλυτα δομημένος πάνω στην καταστροφή του πλανήτη. Οι

εκπρόσωποι των κολοσσιαίων οικονομικών συμφερόντων των ορυκτών καυσίμων εμποδίζουν τη χρήση και ανάπτυξη ηπίων μορφών παραγωγής ενέργειας.

Η παγκόσμια οικολογική καταστροφή είναι λοιπόν πρωτίστως πρόβλημα ηθικό και πνευματικό. Είναι προϊόν άμετρου εγωκεντρισμού, αχόρταγης απληστίας και ψυχοπαθολογικό φαινόμενο αυτοκαταστροφής. Είναι αυτό που στη θεολογική γλώσσα ονομάζουμε αμαρτία, αυτονόμηση του ανθρώπου από το Θεό και απόλυτη φθορά όλων των ανθρωπίνων λειτουργιών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να κατανοηθεί το φετινό πύρινο ολοκαύτωμα.

Για μας τους πιστούς υπάρχει λύση, αποτελεσματική και βεβαία. Πρόκειται για τη μετάνοια, με τη στενότερη και ευρύτερη σημασία της, τη μόνη δοκιμασμένη πρακτική. Η μετάνοια, ως οντολογική μεταστροφή, μπορεί να αντιστρέψει την οικολογική δίνη, διότι αυτή μεταστρέφει πτώτικες νοοτροπίες και συνειδήσεις.

Η ορθόδοξη πατερική ασκητική είναι επίσης ο ασφαλής οδηγός για μια διαφορετική θεώρηση του κόσμου και της ζωής, διότι αναγνωρίζει την ιερότητα της θείας δημιουργίας και επανατοποθετεί τον άνθρωπο στον αρχέγονο θεόσδοτο προορισμό του. Το ορθόδοξο βίωμα παραμερίζει όλες τις απαισιόδοξες οικολογικές ιαχές και προβάλλει την αισιόδοξη προσδοκία της εν Χριστώ αποκαταστάσεως του σύμπαντος κόσμου. Ο σαρκωμένος Λόγος του Θεού, ο δημιουργός του κόσμου (Ιωάν.1,10), είναι ο αναδημιουργός όχι μόνο του ανθρώπου, αλλά και ολόκληρης της δημιουργίας. Το έργο της αναδημιουργίας θα ολοκληρωθεί με το πέρας της ανθρώπινης ιστορίας, όταν εξωβληθεί οριστικά το κακό από τον όμορφο κόσμο του Θεού, με τη δημιουργία **«ουρανού καινού και γης καινής»** (Αποκ.21,1). Απομένει σε μας να εναντιωθούμε στο οργανωμένο κακό, μέρος του οποίου είναι και η οικολογική καταστροφή, και να κάνουμε κάθε δυνατή προσπάθεια να σώσουμε το περιβάλλον από την σατανική αδηφαγία των καταστροφών του.